

“Pensar que ja hem superat la crisi financera és perillós”

L'endemà de la fallida del banc d'inversió Lehman Brothers, la crisi immobiliària dels EUA es va convertir en un terratrèmol que va sacsejar l'economia mundial. Les persones que van causar la crisi n'han extret cap lliçó, dels esdeveniments del setembre de l'any passat?

—Mesos abans de la fallida de Lehman Brothers, el qui aleshores era ministre de Finances, Hank Paulson, va organitzar un sopar per a autoritats governamentals i uns quants directors executius d'importants bancs d'inversió nord-americans. Quasi ningú no tenia notícia dels problemes de Lehman, però ja s'havia ensorrat Bear Stearns. És a dir: els problemes al sector financer eren evidents. Durant el sopar, un d'aquests importants banquers ens va dir: “Hem estat massa cobdiciosos. I hem de frenar la cobdícia amb una legislació més adequada.”

—**Sembla una bona solució. Però esteu segur que...?**

—Ja sé què em demanareu. No, no n'estic segur. No sé si avui hauria dit allò mateix.

—**La major part de banquers de Wall Street sembla que han recuperat l'esperit alcista. Ja hi torna a haver milions distribuïts en actius, com a recompensa per acords empresarials d'alt risc. El món de la banca s'estimaria més que els polítics el tornessin a deixar tranquil.**

—Però la feblesa humana és més forta que no pas la raó, vet aquí.

—**Després de la crisi, el director executiu de Goldman Sachs va dir que allò era una “tempesta catastròfica” i que contra allò no hi havia protecció possible.**

—És una metàfora mal trobada. La societat humana no és cap força de la natura. La crisi financera va ser un esdeveniment desastrós, però creat per la mà humana. Tot hem d'aprendre

El director general del Fons Monetari Internacional, Dominique Strauss-Kahn, de seixanta anys, parla sobre la poca disposició de Wall Street d'aprendre les lliçons de la crisi financera, i també sobre el futur de l'economia mundial i sobre la seva idea del nou paper de l'FMI com a xarxa de seguretat financera mundial.

EL TEMPS

que fins i tot l'economia de lliure mercat necessita regulació; altrament no funciona. Totes aquestes idees sobre desregulació –que sempre és millor més desregulació i que el mercat pot resoldre tots els problemes– són perfectes sobre el paper, però al món real no funcionen.

—Ludwig Erhard, el cervell que hi ha al darrere del *Wirtschaftswunder* alemany, el *miracle econòmic* de la postguerra, va tenir aquesta visió fa seixanta anys. Ell mateix ho va batejar com a “economia social de mercat”.

—Erhard és tota una personalitat a Alemanya, però les seves idees cada vegada atreuen més gent d'arreu. Avui trobaríem ben poca gent que digués que no hi ha d'haver mercat. I ben pocs també que no volguessin cap mena de regulació. Em sembla que és molt interessant que, durant aquesta crisi, tots els governs –tant liberals com conservadors– van adoptar mesures semblants, des de l'estímul fiscal fins a la reestructuració del sector de la banca.

—I en aquest cas, la realitat tampoc no ha canviat tant. Als cercles polítics nord-americans sembla que s'esvaeix la motivació per a la reforma.

—En general, comparteixo una part del vostre escepticisme. Recordo perfectament el primer informe sobre les lliçons apreses amb la crisi. Era a la reunió del G7, la primavera de 2008, quan ja es feien palesos els problemes del sector financer. Tots nosaltres vam estar d'acord amb la major part de propostes de reforma, però han passat disset mesos i només se n'han posat en pràctica unes quantes. Evidentment, no és una tasca fàcil, però em preocupa, sobretot quan penso en els mitjancers de Wall Street.

—Suggeriu que no tenen incentius per a canviar la seva actitud, tan arriscada?

—No té gaire lògica que els polítics, els teòrics i els autors extreguin lliçons dels esdeveniments si aquestes lliçons no arriben al jove corredor de borsa del banc. Sense unes normes, és ben probable que es comporti com abans. Intentarà assumir més risc per obtenir més guanys, i algú altre cobrirà el risc. Això, exactament, va passar fa un any.

—Però la resposta actual a la crisi, no crea nous riscos? Els banquers, avui, saben que en definitiva el govern els salva quan les coses van a mal borràs. D'això, els economistes en diuen “perill moral”: quan les persones tenen un incentiu per comportar-se temeràriament perquè saben que no seran castigats pels errors. L'esfondrament de Lehman Brothers era necessari com a mesura educativa?

—Des del punt de vista del perill moral, seria assenyat de deixar que un banc s'enfonsés. Però cal tenir en compte les conseqüències sistèmiques, i en aquest cas, han estat greus. Em sembla que avui la majoria diria que no va ser bona idea deixar enfonsar Lehman. Ara bé, sempre és més fàcil la retrospectiva que no la perspectiva. En aquells moments calia tenir en compte tot de factors i d'hipòtesis en unes limitacions de temps extremes. Els dirigents polítics havien de prendre una decisió, i de pressa.

—I això significa que una altra vegada els directors executius sabran que poden comptar que el govern els traurà les castanyes del foc? Per què haurien de canviar de manera de fer?

—No teniu en compte que molts banquers del sector de la inversió van perdre la feina. Sigui com sigui, estic d'acord que caldria reconsiderar el sistema de compensació al si de les institucions financeres. En concret, m'interessa més el vincle entre els operadors a l'hora d'arriscar-se i les conseqüències sobre l'economia mundial que no pas les qüestions ètiques, encara que em preocupin realment com a ciutadà. Però no n'hi ha prou de treballar en compensació: cal augmentar les exigències de capital al sector financer.

—De manera que la vostra valoració, un any després de la fallida de Lehman, és més aviat pessimista.

“L'FMI no vol fer el paper de marcar normes. No fem de policia, sinó més aviat de metge”

—No seria just de dir que no ha passat res, però és correcte d'afirmar que no ha passat prou cosa. Espero que la cimera del G20 de Pittsburg porti un nou impuls.

—N'esteu satisfet, de les conseqüències de l'FMI en la crisi?

—L'FMI té tres funcions diferents. La primera, mirar de proporcionar a temps els advertiments sobre crisis imminents. Abans de la crisi, no vam actuar tan bé com calia en aquest sentit. No vam ser prou rotunds.

—No seria més sincer de dir que a l'FMI se li va escapar el tren?

—Quan tot va començar a anar de cap per avall, l'FMI va ser la primera institució entre tots els bancs centrals i les comissions d'experts del món que va advertir que la crisi tindria un abast molt ampli i seria molt greu. En aquells moments ens van titllar de massa pessimistes.

—I la segona funció de l'FMI?

—La segona part de la nostra feina consisteix a proporcionar assessorament a dirigents polítics. En aquest sentit, hem complert la nostra funció. Al cap i a la fi, les principals respostes a aquesta crisi –l'estímul fiscal i la reestructuració del sector de la banca, fins en alguns casos fer-nos càrrec d'algun banc– van sortir d'aquí. Van ser molt polèmiques perquè tenien un cost molt alt, però vam reeixir. I la tercera funció és la clàssica: proporcionar recursos als països en crisi financera.

—L'FMI té prou recursos per aconseguir aquesta funció en el futur?

—Actualment comptem amb uns compromisos fermes amb els països membres de proporcionar uns recursos addicionals de 500.000 milions de dòlars. Tenim prou recursos per a satisfer les nostres responsabilitats de sempre quant a préstecs, per bé que aquestes responsabilitats creixen, perquè avui tractem sovint amb regions senceres i no solament amb països concrets. En un món globalitzat, les crisis s'escampen més ràpidament a través de les fronteres.

—Quants diners dels compromisos a Londres ja us heu gastat?

—S'han assignat uns 165.000 milions de dòlars als països que els necessiten. Això representa el doble del préstec que vam concedir durant la crisi d'Àsia de mitjan anys 90.

L'abril d'enguany es van reunir a Washington representants del Banc Mundial i del Fons Monetari Internacional. A l'esquerra, Robert B. Zoellick, president del Banc Mundial. A la dreta, Dominique Strauss Kahn, director general de l'FMI.

—Penseu que l'FMI pot acabar aviat els fons?

—De moment, en tenim prou. Però en el futur és probable que hàgim de fer una altra funció, i llavors ens caldran més recursos.

—I què implicarà aquesta nova funció?

—En el passat, molts països van mirar d'evitar els tractes amb l'FMI perquè no els agradaven els vincles i les condicions que duïen implícits els nostres préstecs. Després de les crisis d'Àsia i de l'Amèrica Llatina van acumular importants reserves d'efectiu. Una cosa comprensible des del punt de vista polític, però negativa per a les pròpies economies i també per a l'economia mundial, perquè aquests diners no es posen a treballar, sinó que bàsicament s'immobilitzen. Hauria estat molt millor de crear una xarxa de seguretat financera mundial coordinada per l'FMI, que haurien pogut aprofitar els països amb dificultats financeres.

—Una mena d'assegurança mundial contra les crisis financeres?

—Exactament. No dic que els països hagin de comptar amb una assegurança del cent per cent i no mantenir cap mena de reserva. Però seria lògic de recórrer a l'FMI com a port de salvació mundial. Així s'estalviarien recursos nacionals i s'ajudaria a crear estabilitat en el sistema econòmic mundial.

—Però això exigiria fons addicionals. Quant caldria per a cobrir aquesta nova funció?

—Si els nostres països membres estiguessin d'acord que l'FMI assumís aquest paper, caldria determinar quin volum de recursos addicionals faria falta. Però de segur que la quantitat superaria els nostres recursos actuals.

—Molts voldrien veure l'FMI en la funció superreguladora, una mena de policia mundial per al sistema financer del planeta. Això no us atreu?

—És una idea que ve dels periodistes, no de l'FMI. Nosaltres no volem fer el paper de marcar normes. No tenim prou personal, ni tampoc prou competència. No veig l'FMI com a

policia; més aviat com a metge. Donem consell al pacient sobre com ha de mantenir la salut. Si es posa malalt, li proporcionem medecina.

—Als pacients, és a dir, als països, en general no els agrada la medecina. Se solen queixar que és massa amargant.

—Això també passa amb els metges de debò, no? El Fons sol ser el metge que diu al pacient que plegui de beure perquè està malalt. A ell no li agrada, però plega... I de sobte se sent fatal. Aleshores en culpa el metge.

—Però en la crisi actual heu fet de metge benèvol. Heu aconsellat al vostre pacient, els EUA, que begués més: "Feu un altre tragueta de l'ampolla del deute!"

—En aquesta crisi, compararia el nostre paper amb el dels governs davant dels bombers. Tots vam veure que es calava foc a la casa. Calia molta aigua per apagar el foc. Evidentment, després es va haver de recollir, l'aigua. Però sempre val més una casa xopa que no una de cremada de soca-rel.

—Teniu idea de quan hi tornarà a haver la casa eixuta, de com es poden acabar les intervencions del govern? Hi ha cap estratègia de sortida?

—Hi estic d'acord, ens cal una estratègia de sortida i ja hi treballem. Però dissenyo si la vostra pregunta implica que ens hàgim de proposar d'engegar-ho immediatament.

—Quants bilions de dòlars més han de continuar injectant els governs a les seves economies?

—Hi ha massa gent —i no tan sols persones normals i corrents, sinó també polítics d'elit— que pensa que ja hem superat la crisi financera. És una manera de pensar perillosa. La crisi econòmica mundial continua malgrat que Alemanya i França hagin obtingut xifres de creixement positives el darrer trimestre. La desocupació augmentarà pel cap baix un altre any i arribarà al punt culminant a mitjan 2010. De manera que després de la crisi financera, no només ha vingut la crisi econòmica, sinó també una crisi social que encara no ha tocat sostre.

—Però la pregunta continua oberta: quina és l'estratègia de sortida? Els bancs centrals i els ministres d'Economia seran capaços d'aconseguir tots aquests diners addicionals dels mercats abans que la inflació mundial no es mengi els estalvis i el poder adquisitiu de milers de milions de persones?

—Haurem de retirar liquiditat dels mercats. Això és inqüestionable.

—Però com?

—Possiblement combinant la pujada dels índexs d'interès i la fi de les intervencions directes dels bancs centrals.

—Vós i més gent accepteu fàcilment la inflació? En definitiva, també contribuïu a reduir el valor dels deutes, els federals i tot.

—En aquesta mena de crisis, no hi ha actuació política sense risc. Però la pregunta és: on són els riscos més importants? Jo sóc del parer que el risc que la demanda quedi asfixiada prematurament és més gran que no el risc de la inflació.

—Per primera vegada en dècades, el consumidor dels EUA estalvia més. Però significa que redueix el consum. Això és bo o dolent?

—Bo i dolent. Aquestes darreres dècades, el consumidor nord-americà feia de motor del creixement econòmic mundial. Ara ha canviat el comportament, si més no la generació que té entre 25 anys i 45. Estalvien més. Continuarà aquesta tendència? No ho sé. Però si continua, sorgirà una nova pregunta. Qui assumirà el paper que ha exercit el consumidor dels EUA els darrers 25 anys?

—Potser el consumidor xinès?

—No és pas evident que vagi així, i encara que hi anés, no es resol tot el problema. Els xinesos inverteixen

sobretot en béns de consum bàsics, en educació i infraestructures. Als EUA, la demanda del consumidor se centra en unes altres menes de productes, sobretot del sector de l'alta tecnologia.

—Però no s'ha aconsellat molt als consumidors dels EUA que estalviïn més, després de tants anys de viure de crèdit?

—Allò que és correcte per als individus pot crear nous problemes a l'economia mundial. Hem de trobar noves fonts de creixement. Però no podem, simplement, dir que els brasilers, els indis i els xinesos consumiran més.

—L'economista dels Estats Units i premi Nobel Paul Samuelson proposa una altra solució. Frenar, és el seu consell als EUA. Frenar el capitalisme. Segons Samuelson, el creixement econòmic en el futur s'ha de reduir, però ha de ser més sostenible.

—Samuelson té raó: és possible que en el futur es redueixi el creixement. Ara bé, qui defensi que s'ha de frenar el creixement ha de pensar que això portarà a un augment de la desocupació arreu del món.

—Us agraïm que hàgiu respost les nostres preguntes, senyor Strauss-Kahn.

*Gregor Peter Schmitz
i Gabor Steingart*

Traducció de Carme Geronès

Breus

La fusió entre CAM i Caja Murcia pren volada

Les fitxes de la reorganització de les caixes d'estalvis han començat a moure's aquestes dues darreres setmanes al País Valencià. I amb una decisió que no es veia des del 1991, quan la unió de les caixes de València i Castelló va engendrar Bancaixa. Aquesta volta, la protagonista és la Caixa d'Estalvis del Mediterrani (CAM), que, descartada de totes passades la fusió amb l'altra gran caixa valenciana, Bancaixa, festeja molt seriosament Cajamurcia. A hores d'ara, el principal escull per a concretar aquest matrimoni financer —en què fa el paper de padri l'ex-ministre espanyol Rodrigo

Seu de la CAM a Alacant.

Rato— és l'emplaçament de la seu social de l'entitat resultant.

La Generalitat Valenciana ha beneït qualsevol fusió o absorció “sempre que hi prevalga el criteri econòmic i no el polític”.

El 2010, un any complex per a les caixes d'estalvis

L'any 2010 serà el més dur del període de crisi econòmica, segons la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvis. La previsió es fonamenta en les baixades històriques de les taxes d'interès, que redueixen el marge de benefici de les entitats, i en la previsió que continuarà augmentant l'índex de desocupació i, en conseqüència, la morositat. La CECA assegura que les caixes han treballat amb una comoditat relativa el primer semestre del 2009, però que els problemes “no s'han esvaït” perquè la contracció de l'economia implica “més morositat i deteriorament de les entitats financeres”.